

Министерство образования и науки Республики Саха (Якутия)
МКУ «Муниципальный орган управления образования» администрации МР «Сунтарский улус (район)»
МБДОУ «ЦРР-д/с №5 «Ньургунун»»

Бырайыак «Арыылаабым – алаһа дьиэм»

Автор: Л. Попов аатынан Арыылаах орто
оскулатын алын сүһүөх учууталлара, М.
Павлова аатынан «Сулусчаан» иитээччилэрэ

Сунтар, 2019

Кириитэ

Олохпугар киирбит уларыйылар саналы өйдөөх-санаалаах эдэр көлөнэни иитэн таһаарар соругу туруорар. Онтон сизэттэрэн оскуолалар араас хайысханы тутуһан үлэлиллэр. Биниги оскуолабыт үйэ ирдэбилинэн, барыга-бары сатабыллаах, үлэни сатыыр тыа сириин олоһор бэлэм киһини иитэн таһаарар соруқтаах агрооскуола статусун ылан, 2003 сылтан үлэлии-хамсыы олорор.

Оскуоланы бүтэрэр оһолорбут дьиннээх сир хаһаайыннара, инники олохторугар бэлэмнээх буола итиллэн тахсыахтаахтар. Оһо кыра сааһыттан саһалаан үлэ сатабылларын, экономика магнайгы өйдөбүллэрин ылар, дьизэ кэргэнин үлэтин - хамнаһын сыаналыыр, суоттуур буоларын ситиһиэхтээхпит.

Мань ситиһэргэ оскуола статусугар сөп түбэһиннэрэн Саха оһото дьин-чахчы сахалы өйүнэн-санаатынан үөрэтии үөрүйэхтэрин уонна сатабыл сүрүн көрүннэрин ингэриниэхтээх дьин өйдөбүлтэн, «Арыылааһым – алаһа дьизэм» кылаас таһынан дьарык программатынан үлэлиибит.

Проблема: Оһо оскуолаһа киирэн, үөрэһин таһынан, иитэр-сайыннараар хайысхалаах элбэх дьарыктары кытта билсэр, бэйэтигэр сөптөөһү талыыга, салгыы сайдарыгар ыарахаттары көрсөр.

Бырайыак: «Арыылаабым – алаһа дьэм»

Сыала: оҕо дьарыгын таларыгар уһуйаан, оскуола өттүттэн көмө буолуу

Соруктара: иллэн кэми сөпкө атаарарыгар ыйан- кэрдэн биэри, талбыт хайысхатынан дьобуруу сайыннары

Сонун өрүтэ: аныгы кэм оҕото сайдар-үүнэр үктэли таларыгар кыахтары үөскэтии

Бырайыак кыттыылаахтара:

Сабаҕалааһын: уһуйаан, оскуола өттүттэн биер хайысхалаах үлэни ыттаһытына

- инники сайдыытыгар тирэх буолар.

Үлэбитин маннык кэрдиистэргэ араардыбыт:

1 кэрдиис – бэлэмнэнии (подготовительный). (кулун-тутар - ыам ыйа 2018-2019)

- Сыал- сорук туруоруу
- Анал программалары, методическэй литературалары, дидактическэй пособиелары наардааһын, талы, үөрэтии, ырыты
- хас биердии оҕо сайдыы лиийин (маршрут) оноруу

2 кэрдиис – практической. (балаҕан ыйа-кулун тутар 2019-2020)

- төрөшүттэргэ дьарык ярмаркатын тэрийии, оҕо диагностикатын иһитиннэрии
- программаҕа тирэбирэн, үлэ былаанынан бырайыагы тиһигин быспакка үлэлэтии.

Проегы олоххо киллэрии.

- Оҕо сайдыытынан мониторинг ытыты
- Мониторинг түмүгүнэн үлэ былааныгар уларытылары (коррекция) киллэрии

3 кэрдиис – түмүк (обобщающий). (муус устар-ыам ыйа 2020)

- Бырайыак үлэтин түмүгүнэн тэрээһин үлэлэр
- Бырайыак салгы сайдар кэскилин дьүүллэһии, ырыты, итэҕэстэрин туораты, салгы былааннааһын

Бырайыак сүрүн ис хоһооно

Үлэ соруктара: оҕо сайдытыгар уһуйаан, оскуола биир хайысхалаах былаан оностуу

Принциптэр:

- оҕо кыра сааһыттан дьарыктаах буоларыгар көмө буолуу;
- олоҕу кытта сибээстээн иитии;
- оҕо бэйэтэ сыал-сорук туруорунан, былааннаан, чинчийи ыытан, санга өйдөбүлгэ тахсан, тулалыыр эйгэтин кэбэҕэстик ылынар

Внеурочная деятельность

Внеурочная деятельность является составной частью учебно-воспитательного процесса и одной из форм организации свободного времени учащихся. Внеурочная деятельность понимается сегодня преимущественно как деятельность, организуемая во внеурочное время для удовлетворения потребностей учащихся в содержательном досуге, их участия в самоуправлении и общественно-полезной деятельности.

Заинтересованность нашей школы в решении проблемы внеурочной деятельности объясняет не только включением ее в учебный план 1-4 классов, но и новым взглядом на образовательные результаты.

Внеурочная деятельность тесно связана с основным образованием и является его логическим продолжением и неотъемлемой частью системы обучения, созданной в школе.

Согласно ФГОС в нашей школе внеурочная деятельность состоит из следующих направлений:

- Спортивно-оздоровительное
- Общекультурное
- Духовно-нравственное
- Социальное
- Общеинтеллектуальное

Спортивно-оздоровительное

Программы (рабочие)	Формы работы	Решаемые задачи	Уровень результатов внеучебной деятельности
---------------------	--------------	-----------------	---

<p>Бэлэмнэний бөлөх «Сайылык оџолоро» “Сахалы остуол оонньуулар» «Сонор» «Шашки»</p> <p>1-4 кыл «Чөл турук» «Шашки, шахматы» «Игры народов Якутии» «Сахалы остуол оонньуулар»</p>	<p>Занятия в специальном помещении, на свежем воздухе, беседы, соревнования, игры</p> <p>Занятия спортивных секций, беседы о ЗОЖ, участие в оздоровительных процедурах.</p> <p>Школьные спортивные турниры. Социально значимые спортивные и оздоровительные акции-проекты.</p>	<p>Всесторонне гармоническое развитие личности ребенка, формирование физически здорового человека, формирование мотивации к сохранению и укреплению здоровья</p>	<p>Приобретение школьником социальных знаний Формирование ценностного отношения к социальной реальности Получение опыта самостоятельного социального действия</p>
---	--	--	---

Духовно-нравственное

Программы (рабочие)	Формы работы	Решаемые задачи	Уровень результатов внеучебной деятельности
<p>Бэлэмнэний бөлөх «Кыл-сиэл абылана» 1-4 кыл «Островок творчества» «Уран тарбах» «Кылчаана»</p>	<p>Занятия в художественном кружке, экскурсии, создание творческих проектов, посещение выставок.</p>	<p>Развитие эмоциональной сферы ребенка, чувства прекрасного, творческих способностей, формирование коммуникативной и общекультурной компетенций</p>	<p>Приобретение школьником социальных знаний Формирование ценностного отношения к социальной реальности Получение опыта самостоятельного социального действия</p>

Общеинтеллектуальное

Программы (рабочие)	Формы работы	Решаемые задачи	Уровень результатов внеучебной деятельности

<p>1-4 кыл</p> <p>«Занимательная математика» «Мир информатики» «Эрудит» «Логика»</p> <p>Бэлэмнэни бөлөх</p> <p>«Робототехника» «Юный исследователь» «Юный эколог»</p>	<p>Формы проведения занятий различны. Предусмотрены как теоретические - рассказ учителя, беседа с детьми, рассказы детей, показ учителем способа действия,- так и практические занятия: рисование, создание приложений из геометрических фигур, подготовка и проведение олимпиад, турниры по шашкам</p>	<p><i>Познавательная:</i></p> <p>- научить младших школьников сознательно использовать основные мыслительные операции: сравнивать и находить закономерности, классифицировать, рассуждать и делать выводы;</p> <p>- формировать у обучающихся целостное представление о логике в многообразии её межпредметных связей</p>	<p>Приобретение школьником социальных знаний Формирование ценностного отношения к социальной реальности Получение опыта самостоятельного социального действия</p>
---	---	---	---

общекультурное

Программы (рабочие)	Формы работы	Решаемые задачи	Уровень результатов внеучебной деятельности
<p>Бэлэмнэни бөлөх</p> <p>«Драматизация» «Ырыаһыт ымыһалар»</p> <p>1-4 кыл</p> <p>«Өбүгэм ырыата-тойуга» «Школа культурных дел»</p>	<p>Беседы, создание творческих проектов, концерты, экскурсии, встречи с известными людьми</p>	<p>Развитие эмоциональной сферы ребенка, чувства прекрасного, творческих способностей, формирование коммуникативной и общекультурной компетенций</p>	<p>Приобретение школьником социальных знаний Формирование ценностного отношения к социальной реальности Получение опыта самостоятельного социального действия</p>

социальное

Программы (рабочие)	Формы работы	Решаемые задачи	Уровень результатов внеучебной деятельности
---------------------	--------------	-----------------	---

<p>Бэлэмнэний бөлөх “ҮнҮгэС” (оскуола иннинээѳи оѳолорго бырайыак) 1-4 кыл «Арыылааѳым – алаһа дьиэм» «Биһиги үтүө дьыалабыт» «Юный краевед»</p>	<p>Занятия в классе, беседы, проектирование, исследовательская деятельность, экскурсии по родному краю, в музеи района</p>	<p>Обогащение запаса учащихся научными понятиями и законами, способствование формированию мировоззрения, функциональной грамотности</p>	<p>Приобретение школьником социальных знаний Формирование ценностного отношения к социальной реальности Получение опыта самостоятельного социального действия</p>
---	--	---	---

Иитэр-сайыннарар үлэни былааннааһын

Оѳо, төрөппүт, иитээччи, учуутал алтыһыта маннык былаанынан барыан сөп.

Бытыллар күнэ-дьыла	Тема	Дьарык хайысхата	Форма	Кыттааччы
Балаѳан ыйа	Күһүннү дьарык ярмарката	социальной	Площадкаларынан дьарыгы рекламалыыр үлэ	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оѳолоро, төрөппүт, иитээччи, учуутал
Алтынны	Уопсай төрөппүт мунһаѳа «Арыылааѳым-алаһа дьиэм тула»	общейинтелл.	Бэсиэдэ	Төрөппүт, иитээччи, учуутал, психолог
Сэтинны	Мунһа «Я исследователь” айар-чинчийэр бырайыак күрэѳэ	социальной общейинтелл.	күрэх	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оѳолоро, төрөппүт, иитээччи, учуутал
Ахсынны	Харыйа оонһуурун күрэѳэ	духовно-нравств.	Выставка	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оѳолоро
Тохсунһу	Сахалы остоул оонһуулара: хабылык, хаамыска	спортивно-озд.	күрэх	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оѳолоро, төрөппүт, иитээччи, учуутал

Олунньу	Дуобат күрэхэ	спортивно-озд.	күрэх	Бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оҕолоро
Кулун тутар	«Сааскылаана Куо» күрэхэ	духовно-нравств. общекульт.	күрэх	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас кыргыттара
Муус устар	-Мастер класс «Сатабыл» -Экология күнэ	общекульт. духовно-нравств. социальной	Бэсиэдэ, флешмоб	Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оҕолоро, төрөппүт, иитээччи, учуутал
Ыам ыйа	Кыайыы 75 сыла	общекульт.		Улахан, бэлэмнэнии бөлөх, группа, 1-4 кылаас оҕолоро, төрөппүт, иитээччи, учуутал

Күүтүллэр түмүктэр:

Өскөтүн уһуяан уонна алын сүһүөх учууталлара, оҕо оскуолаҕа киириэн иннинээҕи кэмигэр, салгыы сайдарыгар бииргэ былааннаан үлэлээтэхтэринэ, манньык түмүктэр күүтүллэллэр:

- оҕо кыра сааһыттан иллэн кэмин сөптөөхтүк атаара үөрэнэр;
- төрөөбүт нэһилиэгин историятын билэр, дойдутугар бэриниилээх буоларга үөрэнэр;
- инникитин ырангалаан көрөр, саҕалаабыт дьыалатын тиһэбэр тириэрдэр;
- эппиэтинэстээх, сангалыы өйдөөх санаалаах буоларга такайылар;
- бэйэтин араас дьарыкка боруобаланан көрөн, сөбүлүүр дьарыгынан салайынан, түмүктээх үлэни көрдөрөр;
- салгыы сайдарыгар, ханнык хайысханан дьарыктанарын, чопчу билэр буолар, ыарахаттары көрсүбэт;
- кыра сааһыттан араас өттүнэн сайдар;
- тус бэйэтэ сыал-сорук туруорунан, былааннаан, чинчийии ытан, санга өйдөбүлгэ тахсан тулалыыр эйгэтин кэбэҕэстик ылынарга үөрэнэр.